СТАРА ПЈЕСМА

88

НОВО ВРИЈЕМЕ.

У КАРЛОВЦИ.
Наштампао Дане Медаковић.

—

1848.

5966

С-I627

349/04

Ову пјесму има Вук Стеф. Караџић наштампану на једноме табаку у осмини. Ко је је начинио и кад, и гдје је наштампана не зна се, него само на првоме образу стоји ово: „*Превозвышенному господину Ѣенералу М. и Кавалеру Неранчичу, на брегу Адріятике Г.... Б....*“ Из свега се види да она није работа какога нашег *књижевника*, него по свој прилици биће је градио какав Србин из јужнијех крајева народа нашега (одъ Херцеговине и Црне горе), који је у Русији живљео. Штета што му свијетла имена не знамо! — Осим правописа ја сам овдје

измијенио и гдјекоју ријеч која нема мјеста међу Српскијем ријечима, као узвр-сти *всегда*, у 80 *отечеством*, у 210 *воз-слубите*.

У Бечу 10 Маја 1848.

Ђ. Даничић.

Ој Србијо некад славна
На оружју и храбрости,
Ти си била свагда справна
Војевати са радости;
Гдје су твоји знаменити
Краљи, бани, и Кнезови?
Гдје су твоји змајевити
Први храбри витезови?
Гдје ли су ти силни лави?
Гдје ли орли круноглави?

Гдје су твоји лаки пјешци,
Који остре маче пашу,
Славни твоји коњаници,
Који брзе коње јашу?
Гдје су злати перјаници,
Твоје вјерне узданице?
Гдје ли су ти крајишници,
Твоја стјена од границе?
Чувају ли на богазе,
Да те Турци не гноазе?

Ја не видим те барјаке
Гдје су орли двојеглавни,
Нити сабље и јараке
Чим су били Срби славни.
Гдје су копја и кациде,
Гдје ли бубњи и борије,
Чим се радо на бој иде,
Гдје веселе даворије?
Оружје ти рђа сјела,
А веселост у гроб легла.

Какав јунакъ мене пита
Гдје је моја прва слава?
По туђој се земљи скита,
А ја сједим црноглава;
Турци су ме озлобили:
Наложили тешку муку;
Који би ме слободили
Не труде се дат‘ ми руку,
Да избаве матер драгу
Испод ногу злобну врагу.

Мислила, сам синци драги
Да ме не ће оставити
Да ме дуго газе враги,
Ни за дуго злоставити;

Но у мисли не погодих
Бједна мати жалостница,
Боље б‘ било да породих
Ја толико удовица,
Досл‘је би ми дали руку
И отеле гладну вуку.

Каква фајда од тих чеда
Што по туђој земљи броде,
Кад не ишту Турком вреда?
Боље да се и не роде.
Блага траже а не славе;
Но што им је с‘ благом асне?
Гдје га стеку ту оставе,
Име с‘ благом и погасне,
По смрт‘ им се не ће више
Знат‘ кои су, ни ко више.

И да буду гдје у благу,
Сребру, злату и бисеру,
Кад немају вољность драгу,
На све враги руке стеру.
И кад хоће њих повежу
И воде их кроз улице,
Муче, бију и потежу
Док доведу до тамнице,
Ту све други узет‘ може
И с‘ њих још̀те здријет‘ коже.

Да имају сјединство
И међу се тврду вјеру,
Имали би достоинство
Другихъ људи по примјеру:
Не би били поданици
У невољи Туркој хари,
Њих газили поганици
По обичној пријевари:
Но би Турком јаде дали,
Отачбином обладали.

И да би се кад побили
Са Турцима ко међ собом,
Они би их предобили,
Буд порука, и ја с' тобом;
И давно би друзи мили
Отоманску горду руку
Са јединством уломили,
Да не даје вишу муку.
Но кад буду таке среће,
То их право минут' не ће.

Бива некад да се хвале,
Кад се почну кругом рати:
Сакупиће чете мале,
И почеће војевати;

Пак умножит' силне чете
И разставит кроз Србију,
Чинит Турком многе штете.
И кад почну да се бију
Заједно се сви састати
И витешки војевати.

Други веле пустит' браде,
Узет' дивит и хартије,
Осмотрити Турске граде,
Обући се у мантије,
Преко земље проходити,
Описиват' свуда стазе,
И прильежно уводити
Сваке кланце и богазе,
А видјет' се с' земљацима
И познат' се јунацима.

У таковом сви састанку
Ударају рук' о руку,
А из гласа у поп'јевку.
Да ће Турком дати муку,
И сакупит' војску силну,
И учинит ђенерале,
Кроз Србију изобилну
Јехтат' бубњи и свирале,
А једнога у тој рати
Златним вјенцем увјенчати.

Но такове многе хвале
По вечери окончише;
И сву ноћ су с' њима спале;
А у јутру кад скочише,
Знаду што су синоћ рекли,
Но је жао трудит' руке
И одважит' што су стекли:
Остављају мирно Турке.
Но витешко дјело славно
Није сваком понаравно.

Ах не бој се, драга матн!
Која су ти твоја чеда
Старају се помоћ дати.
Да не трпиш така вреда:
Но и да те забораве,
Чему нарав њих не учи,
Да наравне згазе праве;
Баш ако се и то случи,
И іош имаш праунуке
Да ти с' срца скину муке.

И сад имаш ти јунаке,
Љуте змаје и орлове,
Херцеговце и Бошњаке,
Црногорце соколове,

Рашкоземце и Моравце,
И Приморце силне лаве,
Витезове Подунавце,
Маћедонце многе славе,
Од Дунаја управ к' мору
Цвјет јуначки по избору.

Гдје сте Српске ластавице!
На које се мати тужи
Да сте сада страшивице,
И подобни женам' мужи,
Дохватите остре мачe,
Остре мачe, длине танке,
Нека Турска мајка плаче,
Оплакујућ' своје данке,
А некъ Турак' стоји јека
Од Српскога посијека.

Спрам је да ваш род витешки
Служи робом ином роду,
И да носи јарам тешки,
А да није у слободу;
Гдје су Срби племенити,
Гдје ли су им мишце крјепке,
Гдје ли мачи пламенити,
Да пред њима Турци трепте?
Гдје су бани и кнезови?
Гдје ли први витезови?

Ратоборци старих доба
Зову Српско драго име:
Окадите наших гроба
Из пушака што задиме,
На Турчина худо скоче,
Нек се Турска крв проли̇е,
Њом нам кроп'те гробне плоче,
Жертва нам је та милија
Него уље из кандила
И измирна из кандила.

Зову мајке, сестре цвиле,
И простиру к' вама руке:
Слободите сестре миле,
Да не трпе више муке;
Јадно наше срце вене
Гледајући Турске буле
Све у свили одјевене,
И на шетњи исподъ куле:
А наша је већ љепота
Потамњела сва од пота.

Зову цркве порушене:
Гдје сте наши красители?
Свјеће су нам погашене,
Но будите власт

Поновите ви олтаре,
Повисите нам звонике,
Задужбине ваше старе,
Нек је вама више дике,
Да се Божја служба поје;
А Србаља Турци боје.

Који јеси цркве Римске,
Држи ти свој закон смјело,
А ти Јеросалимске,
Држи своје свето дјело:
Не мрз'те се за законе
Сви сте браћа једне крви
Рода славна од исконе,
Вольност вам је дуг најпрви;
За закон се не злобите,
Но за вольност вазљубите.

И помните матер драгу,
Српску земљу плодовиту,
Не даите газит' врагу,
Љуту змају јадовиту;
Но скочите сви витежки,
Повадите сјајне мече,
Дигните јој јарам тешки,
Да под њиме већ не плаче;
И сатрите гладну вуку
Са двоструким мачем руку.

Драга мати трпи муку,
То је дјело најгадније:
Пружите јој храбру руку,
Она ће вам обадвије,
Да сакупи драга чеда
На богате своје скуте,
Да их љупким оком гледа
И по домим' и на путе,
Да загрли мати блага
Жељна своја чеда драга.

Прими чеда мати штедра,
И при себи упокој,
Изобилна откриј њедра
И благим их млеком дој,
Да при теби вољност драгу
Уживају у радости,
И претпоште свакомъ благу,
У сву младост и старости
Да ти врази негодују,
А синови господују.

Ко је витез остроумни,
Читај тихо и потише,
И што читаш добро помни
Што ти пјесна ова пише:
Витезу је дјело сродно,
Тко витежку има руку,

И с' њом срце благородно,
И још сродно тихом духу
Кои пастир жели бити,
Славно умрет' нл' добити.
И злотвори што су досл'је,
Када виде дјело славно,
Славиће вам име посл'је,
Кој' се труди достохвално,
Говориће послј'е више:
О блажене таке мајке,
И утробе, што родише
Те витезе и јунаке!
Славно дјело окончаше,
Похвалама увјенчаше.